

Effect of Intensive Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy onThe Quality of Object Relations and Defense Mechanisms and in Adolescents White Separation Anxiety Disorder

Ahmad Nasseri *

MA Student in Exceptional Child Psychology and
Education, University of Guilan, Rasht, Iran.

Mahnaz Khosrojauid

Associate Professor, Department of Psychology,
University of Guilan, Rasht, Iran.

Seyed Mousa Kafi
Masouleh

Professor, Department of Psychology,
University of Guilan, Rasht, Iran.

Abstract

Separation anxiety disorder is one of the most common mental disorders in teenagers that causes severe physical and mental disorders. The aim of this study was investigated effect of Intensive Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy onThe Quality of Object Relations and Defense Mechanisms in Adolescents White Separation Anxiety Disorder. This study was experimental method with pre-test-post-test design with a control group. The study's population consisted of all male students of the second High school with separation anxiety disorder from khalkhal city during the academic year 2021-2022. Among these, 30 number of students with separation anxiety disorder based on March et al.'s separation anxiety questionnaire (1997) and the structured clinical interview and other inclusion criteria the research were selected and random assignment and placed in two experimental and control groups (15 people in each group).The experimental group was trained 10 sessions of 60 minutes under a short-term in Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy. Bell's (1995) thematic relationship questionnaires and Andrews et al.'s (1993) defense mechanisms questionnaires were used

* Corresponding Author: ahmadnaserilord@yahoo.com

How to Cite: Nasseri, A., Khosrojauid, M., Kafi Masouleh, S. M. (2024). Effect of Intensive Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy onThe Quality of Object Relations and Defense Mechanisms and in Adolescents White Separation Anxiety Disorder, *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 14(53), 149 -178. DOI: 10.22054/JPE.2023.70870.2510

for both groups in the pre- and post-test stages. Research data were analyzed by multivariate covariance analysis. The results showed that Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy can significantly improve the quality of Object relationships and reduce Defense Mechanisms in Adolescents. Based on this, the using of Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy can help students with separation anxiety disorder in reducing psychological problems and increasing the quality of relationships.

Keywords: Dovanlo's short-term Daynamic Psychotrapy, Object Relations, Defense Mechanisms, Separation Anxiety Disorder.

Extended Abstract

1. Introduction

Separation anxiety disorder is considered to be one of the most common mental disorders in adolescence, which affects 6-20% of children and adolescents in developed countries (Hannesdottir, 2018). Among the factors related to the phenomenon of anxiety, two important cases can be mentioned. One is object relations, which means the person's representations of himself and others and the factors associated with these representations (Handelzalts et al., 2014) or the person's capacity to establish relationships in the early years of life (Kelly, 2014). Another variable is the defense mechanisms that the adolescent with separation anxiety disorder resorts to underdeveloped and maladaptive defense mechanisms in order to control his anxiety due to the experience of rejection from parents and great anxiety in interpersonal situations (Giuseppe et al., 2019; Ciocca, et al., 2017; Abbasi et al., 2014). Findings suggest that Intensive Dovanlo's short-term dynamic psychotherapy is an effective treatment for adolescents with anxiety disorders who did not respond adequately to previous standard treatments (Çitak et al., 2021; Bosh & Miler, 2015; Keefe et al., 2014). In this treatment, it is on the unconscious that by breaking the resistance and by producing mental images and vivid memories of the unconscious content, light shines on the core structure of the unconscious (Glisson et al., 2018). Despite the importance of thematic relationships and defense mechanisms in separation anxiety and the effect of intensive short-term dynamic psychotherapy, researches about these two variables in adolescents with separation anxiety disorder are few, and on the other hand, the effectiveness of this treatment method in the society of men with addiction, borderline personality disorder, Obsessive Compulsive Disorder, Depression, Social Anxiety, Generalized Anxiety and Separation Anxiety. This is while teenagers also suffer from separation anxiety disorder and experience many problems in family relationships, school, social functioning, isolation, and lack of motivation.

Research Question

Does Intensive Dovanlo's short-term dynamic psychotherapy have an effect on the quality of object relations and defense mechanisms of adolescent boys with separation anxiety disorder?

2. Literature Review

Mikaili and Moulai (2019) stated that there is a significant negative relationship between separation anxiety disorder and developed defense mechanisms, and a significant positive relationship between neurotic and underdeveloped defense mechanisms. As a result, underdeveloped defense mechanisms were confirmed as predictors of separation anxiety disorder. The results of Meskarian et al.'s research findings (2015) indicated that through short-term intensive dynamic psychotherapy, with a focus on communication patterns, while improving the quality of thematic relationships, anxiety decreased, which shows the usefulness of this treatment method. Prout et al. (2019), stated that psychodynamic therapy can target maladaptive defense mechanisms and improve self-regulation capacity, increase flexibility, and improve interpersonal relationships. Parisuz et al. (2019), observed that short-term intensive dynamic psychotherapy reduces negative emotions and improves interpersonal processes.

3. Methodology

The current research is an experimental study with a pre-test-post-test and control group design in terms of practical purpose and in terms of research design. The statistical population of the research included all male students of the second secondary school with separation anxiety disorder in Khalkhal city in the academic year of 1400-1401. Multi-stage cluster random sampling method was used to collect data after obtaining a code of ethics (IR.GULAN.REC.1401.007) from the University of Guilan. Thus, firstly, all secondary schools of Khalkhal city (8 high schools and conservatories) were selected, and in the next step, 3 classes of 10th, 11th, and 12th grades were randomly selected from each school. Then the members of these classes (480 students) were examined with the Multidimensional Anxiety Scale (March et al., 1997) and 34 people who obtained a cutoff score ≥ 60 were identified, then a structured clinical interview of anxiety symptoms was conducted with them. A structured Clinical Interview for Separation Anxiety Symptoms (Shear et al., 2002) was conducted and among them, 30 teenagers with separation anxiety disorder were randomly placed in two experimental and control groups (15 people in each group) and the experimental group had 10 sessions and each session lasted for 90 minutes one by one and according to a

predetermined schedule, they were subjected to Intensive Dovanlo's short-term dynamic psychotherapy. After that, the Bell Object Relations Inventory (1995) and the Defense Style Questionnaire (Andrews et al., 1993) were conducted for both groups. It is necessary to explain that at the beginning, in a briefing meeting and stating the objectives of the research, consent was received from the students and their parents to participate in the research, and the researcher assured the participants that all the materials presented in the therapy sessions and the results of the questionnaires will be confidential. In this research, the treatment program was carried out by the researcher who received the necessary training in this field.

4. Results

Table 1. The results of MANCOVA of the sub-scales of object relationship

	variables	SS	DF	MS	F	P	Eta	OP
group	Egocentricity	13/139	1	13/139	21/104	001/0	813/0	1
	Alienation	03/9	1	03/9	43/4	046/0	156/0	52/0
	Insecure Attachment	06/41	1	06/41	24/28	001/0	541/0	1
	Social Incompetence	44/7	1	44/7	83/7	010/0	246/0	77/0

Table 2. The results of MANCOVA of subscales of defense mechanisms

	variables	SS	DF	MS	F	P	Eta	OP
group	Mature styles	60/1472	1	60/1472	1.036	001/0	591/0	1
	Neurotic styles	53/1975	1	53/1975	69/87	001/0	778/0	1
	Immature styles	18/1495	1	18/1495	64/32	001/0	566/0	1

5. Discussion

The results showed that Intensive Dovanlo's short-term dynamic psychotherapy can significantly improve the quality of object relationships and reduce the maladaptive defense mechanisms of adolescents with separation anxiety disorder. The studies of Meskarian et al. (2015), Parisuz et al. (2019), and Prout et al. (2019) are in line with the findings of this research. In explaining this finding, it can be said that in this method, the therapist by establishing a

sincere and safe environment, building capacity, and rebuilding primitive defenses, stimulates the unconscious therapeutic alliance, which is an antidote to alienation, insecure attachment, social incompetence, and self-centeredness. Also, in the treatment sessions, with the experience of intimate relationships, the capacity of emotional insight into past problems is acquired, and it reduces self-centeredness and social incompetence caused by previous bitter experiences. Dynamic psychotherapy creates more adaptive defense styles and the patient's pathological symptoms improve due to the change in his defense styles. In this way, in this therapeutic method, the teenager learns to experience his feelings and becomes aware of the defenses and behavior that cause the suppression of feelings, therefore, he does not see the need to use inappropriate defenses in various situations to hide his feelings.

6. Conclusion

In general, it can be said that since adolescents with separation anxiety disorder, due to the fear of rejection and loss of loved ones, experience problems in recognizing and describing emotions and communicating emotions according to the conditions, in short-term intensive dynamic psychotherapy, the capacity for insight is acquired regarding past problems and it reduces self-centeredness and improves subject relationships. On the other hand, in this therapeutic approach, people face their feelings and learn more logical ways to cope with their experiences and feelings, which reduces incompatible mechanisms. Due to time limitations, the follow-up period was omitted, which can lead to the generalization of the results with caution, therefore, it is suggested that future researches be conducted with the follow-up period in order to determine the effect of this intervention on the considered variables more precisely.

Acknowledgments

The authors of the article sincerely thank and appreciate the cooperation and assistance of all education officials of Khalkhal City and especially the patient students participating in this research.

تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی در نوجوانان با اختلال اضطراب جدایی

دانشجوی کارشناسی‌ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

احمد ناصری *

دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

مهناز خسروجاوید

استاد گروه روان‌شناسی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

سید موسی کافی ماسوله

چکیده

اختلال اضطراب جدایی از شایع‌ترین اختلال روانی در نوجوانان است که موجب اختلالات شدید جسمانی و روانی می‌شود. هدف این پژوهش بررسی تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی در نوجوانان با اختلال اضطراب جدایی انجام شد. این پژوهش از نوع تجربی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون و گروه کنترل بود. جامعه پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم دارای اختلال اضطراب جدایی شهرستان خلخال در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ تشکیل دادند. از این میان تعداد ۳۰ دانش‌آموز دارای اختلال اضطراب جدایی بر اساس پرسشنامه اضطراب جدایی مارچ و همکاران (۱۹۹۷) و مصاحبه بالینی ساختار یافته و سایر ملاک‌های ورود به پژوهش انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) جای‌دهی شدند. گروه آزمایش در ۱۰ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای تحت برنامه روان‌درمانی پویایی کوتاه‌مدت دوانلویی قرار گرفتند. برای هر دو گروه در مرحله پیش و پس‌آزمون از پرسشنامه‌های روابط موضوعی بل (۱۹۹۵) و مکانیسم‌های دفاعی آندروز و همکاران (۱۹۹۳) استفاده شد. داده‌های پژوهش با تحلیل کوواریانس چند متغیری تجزیه و تحلیل شدند.

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشگاه گیلان است.

* نویسنده مسئول: ahmadnaserilord@yahoo.com

نتایج نشان داد که روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت می‌تواند به‌طور معناداری موجب بهبود کیفیت روابط موضوعی و کاهش مکانیسم‌های دفاعی ناسازگار در نوجوانان شود. بر این اساس استفاده از روان‌درمانی پویشی کوتاه‌مدت فشرده دوانلویی می‌تواند به دانش‌آموزان دارای اختلال اضطراب جدایی در کاهش مشکلات روان‌شناختی و افزایش کیفیت روابط کمک کند.

کلیدواژه‌ها: روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی، روابط موضوعی، مکانیسم‌های دفاعی، اختلال اضطراب جدایی.

مقدمه

یکی از انواع اضطراب‌ها که از دوران کودکی آغاز می‌شود و ممکن است در دوره نوجوانی و بزرگسالی ادامه پیدا کند، اختلال اضطراب جدایی^۱ است. اضطراب جدایی زمانی در نوجوانان رخ می‌دهد که ترس یا اضطراب شدید جدایی از افرادی که به آن‌ها وابسته هستند رخ دهد و معمولاً برای چهار هفته یا بیشتر ادامه داشته باشد. آن‌ها ممکن است در مورد خوابیدن، بیرون رفتن، مدرسه یا هر عملی که آن‌ها را از کسانی که دوستشان دارد، دور کند، مضطرب شوند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا^۲، ۲۰۱۷). اختلال اضطراب جدایی از شایع‌ترین اختلالات روانی در نوجوانی است که ۶ تا ۲۰ درصد از کودکان و نوجوانان کشورهای توسعه‌یافته را تحت تأثیر قرار می‌دهند (هانسدوتیر^۳، ۲۰۱۸).

از جمله مفاهیمی که به‌طور دقیق روابط نوجوان با سایرین را مورد بررسی قرار داده و نقش مهمی در پدیدآیی اضطراب ایفا می‌کند، روابط موضوعی است (بیضایی و همکاران، ۱۳۹۷). روابط موضوعی، بازنمایی‌های شخص، از خود و سایرین و عوامل همراه با این بازنمایی‌ها (هندلزالتس^۴ و همکاران، ۲۰۱۴) یا ظرفیت اشخاص برای برقراری روابط انسانی تعریف می‌شود که در سال‌های اولیه زندگی شکل می‌گیرد (کلی^۵، ۲۰۱۴). آشنفگی‌های روابط موضوعی موجب افزایش آسیب‌پذیری در مقابل اضطراب می‌شود. برخی از پژوهش‌ها حاکی از آن است افرادی که در کودکی طرد شوند، سرزنش یا خجالت‌زدگی را تجربه خواهند نمود و احتمالاً در آینده به شرایط اضطراب‌آمیز اشتغال ذهنی پیدا کنند (میرصادقی و همکاران، ۱۳۹۷). کاظمینی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی باهدف مطالعه الگوی روابط موضوعی با تأکید بر کارکرد انعکاسی مشاهده نمودند که اضطراب جدایی نوجوان در چهار مؤلفه ترس از تنها ماندن، ترس از رها شدن، ترس از بیماری جسمی و

-
1. Separation Anxiety Disorder
 2. American Psychiatric Association
 3. Hannesdottir
 4. Handelzalts
 5. Kelly

نگرانی درباره رویدادهای خطرناک کاهش بالینی معناداری یافت.

از جمله عوامل مرتبط دیگر با اختلالات اضطرابی شدید، مکانیسم‌های دفاعی است که به طور طبیعی در دوران کودکی و نوجوانی به صورت دفاع رشدنایافته^۱ وجود دارد (کیوکا^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). نوجوانان مبتلا به اختلال اضطراب جدایی به دلیل تجربه طرد از والدین و اضطراب فراوان در شرایط بین فردی به مکانیسم‌های دفاعی رشدنایافته و ناسازگارانه متوسل می‌شوند تا بتوانند اضطراب خود را کنترل کنند (گیسپ^۳ و همکاران، ۲۰۱۹؛ عباسی و همکاران، ۱۳۹۴). مکانیسم‌های دفاعی با سازگاری کمتر (مانند انکار، فرافکنی و ...) موجب تحریف و حذف آشکار بازنمایی درونی خود و سایرین و یا واقعیات بیرونی می‌شود و باورها، احساسات و ترس‌های بالقوه را دور نگه می‌دارد، اما سطوح دفاعی سازگارتر موجب آگاهی بیشتر از حالات ذهنی شناختی و احساسی و عوامل استرس‌زای درونی و بیرونی شده، لذا، احساس رضایت، تاب‌آوری و سازگاری بهتر را افزایش می‌دهند (هایدن^۴ و همکاران، ۲۰۲۱؛ دی جوزپه^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). میکائیلی و مولایی (۱۳۹۹)، بیان داشتند که بین اختلال اضطراب جدایی با مکانیسم‌های دفاعی رشدیافته رابطه منفی معنادار و با مکانیسم‌های دفاعی روان رنجور و رشدنایافته رابطه مثبت معناداری وجود دارد. در نتیجه مکانیسم‌های دفاعی رشدنایافته به‌عنوان متغیر پیش‌بینی‌کننده اختلال اضطراب جدایی مورد تأیید قرار گرفت.

گرچه تاکنون درمان‌های دارویی و روان‌شناختی مختلفی (درمان شناختی-رفتاری و رفتاردرمانی) برای درمان اختلال اضطراب جدایی گسترش یافته است و اثربخشی قابل قبول درمانی را نشان داده‌اند، اما در اکثر موارد، این درمان‌ها در از بین بردن کامل علائم با شکست مواجه شده و افراد مبتلا همچنان با ترس‌های مختلف مربوط به بیماری‌شان دست‌وپنجه نرم می‌کنند. از طرفی، طبق پژوهش‌ها، درمان‌های دارویی و روان‌شناختی

-
1. Inmature
 2. Ciocca, Collazzoni, Limoncin, Franchi, Mollaioli
 3. Giuseppe
 4. Hayden
 5. Di Giuseppe, Prout, Fabiani & Kui

تأثیر روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط...؛ ناصری و همکاران | ۱۵۹

مورد استفاده برای دیگر اختلالات اضطرابی، برای اختلال اضطراب جدایی غیر مؤثر بوده است (کاپلند^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). یافته‌ها حاکی از آن است که روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت، یک درمان مؤثر در نوجوانان مبتلابه اختلال اضطرابی است که به درمان‌های استاندارد قبلی پاسخ کافی ندادند (سیتک^۲ و همکاران، ۲۰۲۱)؛ بنابراین با توجه به پژوهش‌های بوش و میلر^۳ (۲۰۱۵) و کی‌یف^۴ و همکاران (۲۰۱۴) که اثربخشی روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت بر اختلال اضطراب جدایی را تأیید کردند، در پژوهش حاضر از روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی استفاده شد.

دوانلو در دهه ۱۹۷۰ نتایج تحقیقات بالینی خود را در کنگره بین‌المللی روان‌درمانی پویشی منتشر و روش خود را با نام روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت به جامعه روان‌پزشکی و روانشناسی دنیا معرفی کرد (بیبیر^۵، ۲۰۱۷). توجه اصلی در این درمان بر روی ناهشیار است که توسط شکستن مقاومت و با تولید تصاویر ذهنی و خاطرات زنده از محتوای ناخودآگاه روشنایی بر ساختار هسته اصلی ناهشیار می‌تابد (گلیسون^۶ و همکاران، ۲۰۱۸)، هیجان‌های عمیق و زیرین ناخودآگاه ظاهر و تجربه می‌گردد و از ساختار نوروپیک روان فرد پرده برداشته می‌شود (محمودی قهسار هو همکاران، ۱۳۹۲) هدف این روش دسترسی به احساسات و عواطف ناهشیار است که در طولانی‌مدت توسط فرد سرکوب یا مورد غفلت واقع شده‌اند (دوانلو، ۲۰۰۵). این تعارضات درونی موجب بروز احساساتی چون خشم، غم و احساس گناه می‌شود. برای ممانعت از ورود این احساسات به قسمت آگاهانه و هوشیار، فرد اضطراب را تجربه می‌نماید. در نتیجه بروز اضطراب، مکانیسم‌های دفاع روانی به صورت خودکار فعال شده (هلتی^۷، ۲۰۱۵) و بر عملکردهای فرد تأثیر نیرومندی می‌گذارند.

-
1. Copeland
 2. Çitak
 3. Bosh & Miler
 4. Keefe
 5. Beeber
 6. Glisson
 7. Hilty

نتایج پژوهش یافته‌های مسکریان و همکاران (۱۳۹۵)، حاکی از آن بود که روان‌درمانی پوششی فشرده کوتاه‌مدت، با تمرکزی که بر الگوهای ارتباطی دارد، ضمن ارتقای کیفیت روابط موضوعی، اضطراب را کاهش داد که سودمندی این روش درمانی را نشان می‌دهد. پروت و همکاران^۱ (۲۰۱۹)، بیان داشتند که درمان روان‌پوششی می‌تواند مکانیسم‌های دفاعی ناسازگار را هدف قرار داده و موجب بهبود ظرفیت خودتنظیمی، افزایش انعطاف‌پذیری و بهبود روابط بین‌فردی شود. پریسوز و همکاران (۲۰۱۹)، مشاهده نمودند که روان‌درمانی پوششی فشرده کوتاه‌مدت موجب کاهش احساسات منفی و بهبود فرایندهای بین‌فردی می‌شود.

علی‌رغم تمام موارد ذکرشده، درزمینه متغیرهای روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی در جامعه بزرگ‌سالان پیشینه پژوهشی موجود است اما در جامعه نوجوانان پژوهش‌های بسیار اندکی انجام شده است. همچنین، در مورد اثربخشی روان‌درمانی پوششی فشرده کوتاه‌مدت بر کیفیت روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی و نشانه‌های اختلال اضطراب جدایی در جامعه مردان مبتلابه اعتیاد، اختلال شخصیت مرزی، زنان متأهل، اختلال وسواس اجباری، افسردگی، اضطراب اجتماعی، اضطراب فراگیر و اضطراب جدایی در جامعه بزرگ‌سالان انجام شده است و باوجود این که بسیاری از نوجوانان از اختلال اضطراب جدایی رنج می‌برند، در جامعه نوجوانان با تأکید بر جنسیت پسران پژوهش‌های اندکی صورت گرفته است؛ بنابراین به نظر می‌رسد وجود اختلال اضطراب جدایی در نوجوان باعث می‌شود که مشکلات فراوانی را در روابط خانوادگی، مدرسه، عملکرد اجتماعی، گوشه‌گیری و بی‌انگیزه بودن را تجربه کند. اگر اضطراب جدایی چنانچه درمان نشود، دارای سیری مزمن خواهد بود و تأثیراتی را در زندگی نوجوانان خواهد داشت. برای مثال ترس از اینکه هنگام جدایی از والدین دچار پیامدهای منفی و مخاطره‌آمیز شود، ممکن است از شرکت در فعالیت‌های دسته‌جمعی و بازی با دیگر بچه‌ها یا حتی از رفتن به مدرسه امتناع کند، به لحاظ احساس توانایی و خودکارآمدی تضعیف

تأثیر روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط ...؛ ناصری و همکاران | ۱۶۱

شود، در جای خودش بماند و انگیزه رشد و پیشرفت نداشته باشد، یا در تطابق و سازگاری خویش با محیط اطراف و جامعه، دچار مشکل باشد

از طرفی روابط موضوعی به پردازش هیجانی نوجوان کمک می‌کند و باعث می‌شود که در شرایط دشوار و رخداد‌های منفی از روان خود محافظت کند، در مقابل، نارسایی در روابط موضوعی موجب سرکوب و نقص پردازش هیجانی نوجوان می‌شود. همچنین در این میان روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت با تأثیر بر مسیر تخلیه اضطراب و پایش لحظه‌به‌لحظه اضطراب، کمک زیادی به نوجوانان مبتلا به اختلال اضطراب جدایی می‌کند. علی‌رغم تمام موارد ذکر شده، پژوهش‌ها پیرامون کیفیت روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی در نوجوانان مبتلا به اختلال اضطراب جدایی اندک است. همچنین مطالعات محدود در زمینه اضطراب جدایی نوجوانان به‌ویژه درمان‌های پویشی، علاقه‌مندی و انگیزه پژوهشگر (به دلیل حضور در جمع نوجوانان و ارتباط نزدیک با ایشان به واسطه شغل دبیری و مشاوره)، از دلایل دیگر انجام پژوهش می‌باشد. نتایج این پژوهش می‌تواند مورد استفاده پژوهشگران، روانشناسان بالینی و مؤسسات اصلاحی و تربیتی همچون مدرسه قرار گیرد، چراکه شناسایی این افراد و درمان آنان می‌تواند به این افراد کمک کرده که در زندگی خویش به سوی استقلال حرکت کنند و توانایی استفاده از فرصت‌های پیشرفت شخصی را داشته باشند. لذا پژوهش حاضر باهدف بررسی تأثیر روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی نوجوانان دارای اختلال اضطراب جدایی انجام شد.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر طرح پژوهش نیز یک مطالعه تجربی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون و گروه کنترل است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم دارای اختلال اضطراب جدایی شهرستان خلخال در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود (طبق آمار ارائه‌شده از اداره آموزش و پرورش منطقه خلخال حدود ۱۰۰۰ نفر دانش‌آموز پسر در مقطع متوسطه دوم مشغول به تحصیل بودند). برای

گردآوری داده‌ها پس از اخذ کد اخلاق به شماره (IR.GULAN.REC.1401.007) از دانشگاه گیلان از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. بدین صورت که ابتدا تمام مدارس متوسطه دوم شهر خلخال (۸ دبیرستان و هنرستان) انتخاب و در مرحله بعد از هر مدرسه ۳ کلاس پایه‌های دهم و یازدهم و دوازدهم به صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس اعضای این کلاس‌ها (۴۸۰ نفر از دانش‌آموزان) با پرسشنامه اضطراب جدایی (مارچ و همکاران، ۱۹۹۷) موردبررسی قرار گرفتند و افرادی که نمره برش ≤ 60 کسب کردند، ۳۴ نفر شناسایی شدند سپس با آن‌ها مصاحبه بالینی ساختار یافته نشانگان اضطراب جدایی صورت گرفت و از بین آن‌ها تعداد ۳۰ نوجوان دارای اختلال اضطراب جدایی به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) جای‌دهی شده و گروه آزمایش، ۱۰ جلسه و هر جلسه به مدت ۹۰ دقیقه به صورت تک‌به‌تک و طبق برنامه زمانی از پیش تعیین شده تحت روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت قرار گرفتند. پس از آن مجدداً پرسشنامه‌های کیفیت روابط موضوعی و سبک‌های دفاعی بر هر دو گروه انجام شد. لازم به توضیح است که در ابتدا، در یک جلسه توجیهی و با ذکر اهداف پژوهش، از دانش‌آموزان و والدین آن‌ها رضایت‌نامه دریافت شد تا در پژوهش شرکت نمایند و پژوهشگر به شرکت‌کنندگان این اطمینان را داد که کلیه مطالب ارائه‌شده در جلسات درمانی و نتایج پرسشنامه‌ها محرمانه خواهد بود. در این پژوهش، برنامه درمانی توسط پژوهشگر که در این زمینه آموزش‌های لازم را دیده، انجام گرفت.

ملاک‌های ورود این پژوهش عبارت بودند از: جنسیت (پسر)، سن (۱۶ تا ۱۸ سال)، فقدان بیماری جسمی مزمن (برای بررسی این امر، به پرونده‌های الکترونیکی تحصیلی و سلامت دانش‌آموزان مراجعه شد)، رضایت داوطلبانه شرکت‌کنندگان و دارای ذهنیت روان‌شناختی و قابلیت استفاده از رویکرد روان‌پویشی (ارزیابی توسط مصاحبه آغازین). ملاک‌های خروج هم عبارت بودند از: تجربه هم‌زمان درمان‌های روان‌شناختی دیگر، غیبت بیش از ۲ جلسه در برنامه آموزشی و آزمودنی‌هایی که در جریان آموزش پشیمان

شدند و مایل به ادامه همکاری با پژوهشگر نبودند.

ایزارهای پژوهش

مصاحبه بالینی ساختار یافته نشانگان اضطراب جدایی: مصاحبه بالینی ساختار یافته علائم اضطراب جدایی در سال ۲۰۰۲ توسط شر و همکاران جهت دستیابی به همه ۸ ویژگی اضطراب جدایی طراحی شده است. این مدل هم در دوران کودکی و هم در دوران بزرگسالی مورد آزمایش قرار گرفته است. در مورد هر ویژگی گروهی از سؤالات متناسب با سن افراد فراهم شده است که پاسخ‌گویی به این سؤالات توسط مصاحبه‌گر بالینی موردسنجش قرار می‌گیرد. مصاحبه بالینی ساختار یافته علائم اضطراب جدایی برای به کارگیری در جمعیت بزرگسالان سازمان‌دهی شده است؛ که شامل ۲ بخش ۸ قسمتی جهت سنجش می‌باشد. یک بخش جهت دستیابی به علائم اختلال اضطراب کودکی و دیگری برای اضطراب جدایی بزرگسالی. نتایج آماری به دست آمده از همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ مقدار ۰/۷۹ برای دوران کودکی و ۰/۸۵ برای دوران بزرگسالی به دست داد که نشان‌دهنده همسانی درونی بسیار خوبی است (شر و همکاران، ۲۰۰۲). از آنجاکه این مصاحبه منطبق با الگوی DSM-IV در تشخیص اختلال اضطراب جدایی بزرگسالی است، به‌عنوان ابزار بسیار مفیدی در تشخیص این اختلال در جوامع متعدد شناخته شده است (شر و همکاران، ۲۰۰۲).

پرسشنامه چندبعدی اضطراب: پرسشنامه اضطراب جدایی توسط مارچ و همکاران (۱۹۹۷) ساخته شد که ۳۹ گویه دارد و برای ارزیابی نشانه‌های اضطراب در گروه‌های سنی ۸ تا ۱۹ سال استفاده می‌شود. هر گویه بر اساس یک مقیاس چهاردرجه‌ای لیکرت از صفر تا سه (هرگز، بندرت، گاهی اوقات و همیشه) پاسخ داده می‌شود. این مقیاس چهار بعد اضطراب اجتماعی (۹ آیتم)، اضطراب جدایی (۹ آیتم)، اجتناب از آسیب (۹ آیتم) و نشانه‌های جسمانی (۱۲ آیتم) را اندازه‌گیری می‌کند (کینجری، گینزبورگ و بوستین،

۲۰۰۹). در مطالعه ایوارسون^۱ (۲۰۰۶) برای کل مقیاس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ و برای خرده مقیاس‌های اضطراب اجتماعی، نشانه‌های جسمانی، اجتناب از آسیب و اضطراب جدایی به ترتیب ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳، ۰/۸۴، ۰/۷۱، ۰/۶۴ به دست آمد. مشهدی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود به پایایی این ابزار را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و روایی صوری آن را مطلوب گزارش نمودند. مشهدی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود روایی همگرا و واگرایی این پرسشنامه را به ترتیب ۰/۳۸ و ۰/۰۲ گزارش دادند. پیرزادی (۱۳۹۷) ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۸۰ گزارش نموده است. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ برآورد گردید.

پرسشنامه روابط موضوعی بل: این مقیاس دارای ۴۵ سؤال با پاسخ‌دهی به صورت درست/ نادرست است که روابط موضوعی را در قالب ۴ خرده مقیاس دلبستگی نایمن، بیگانگی، بی‌کفایتی اجتماعی و خودمحوری می‌سنجد. بل ضرایب اعتبار بازآزمایی چهار هفته‌ای خرده مقیاس‌های آن را ۰/۵۸-۰/۹۰ و ثبات درونی آن‌ها را ۰/۷۸-۰/۹۰ گزارش کرده است. روایی این مقیاس نیز از طریق سنجش همبستگی آن با مقیاس‌های مختلف مانند مقیاس درجه‌بندی روان‌پزشکی مختصر، نشانگان مثبت و منفی، پرسشنامه چندمحوری بالینی میلون ۲، پرسشنامه چندوجهی شخصیت مینه سوتا-۲ و فهرست تجدیدنظرشده ۹۰ گوی‌های نشانه‌های بیماری تأیید شده است (بل، ۱۹۹۵). مقیاس روابط موضوعی بل در ایران توسط پرویز آزاد فلاح و همکاران ترجمه (۱۳۹۶) و با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۶-۰/۷۷ و ضریب اعتبار دونیمه کردن ۰/۶۰-۰/۷۷ استانداردسازی شده است. نتایج تحلیل عاملی نسخه فارسی مقیاس روابط موضوعی بل روی نمونه غیر بالینی متشکل از دانشجویان ایرانی، نشان داد که این مقیاس می‌تواند روابط موضوعی را در ۴ بعد ارزیابی کند: خودمحوری، بیگانگی، دلبستگی نایمن و بی‌کفایتی اجتماعی

تأثیر روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط...؛ ناصری و همکاران | ۱۶۵

(مسگریان و همکاران، ۱۳۹۶).

پرسشنامه مکانیسم‌های دفاعی: پرسشنامه سبک‌های دفاعی، یک ابزار ۴۰ سؤالی می‌باشد که توسط آندروز و همکاران (۱۹۹۳) ساخته شد و سه سبک دفاعی رشد یافته (پخته)، روان آزرده و رشد نیافته (ناپخته) را می‌سنجد که در مقیاس ۹ درجه‌ای از (کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۹) نمره‌گذاری می‌شود. در نمره‌گذاری این پرسشنامه برای هر سبک دفاعی، میانگین نمره‌های آن سبک محاسبه می‌شود. در ایران توسط حیدری نسب و شعیری (۱۳۹۰) پرسشنامه را در دانش آموزان دختر و پسر اول دبیرستان تا پیش‌دانشگاهی بررسی کردند. ضریب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای دانش آموزان ۰/۷۱ به دست آمد. بازآزمایی پرسشنامه بین ۴۰ تا ۰/۸۲ گزارش شد.

روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت

روان‌درمانی پویشی یک مداخله فردی و متمرکز بر احساس است؛ که در دهه ۱۹۷۰ توسط دوانلو به جامعه روان‌پزشکی و روانشناسی دنیا معرفی شد. توجه اصلی در این درمان بر روی ناهشیار است (بیر و همکاران، ۱۳۹۷). در جدول ۱ راهبردهای کلی این مداخله طی جلسه‌ها ارائه شده است. کاشفی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود روایی محتوایی آن را بررسی و ضریب ۰/۷۵ گزارش کردند. همچنین در پژوهش احمدی و همکاران (۱۴۰۰) و حیدری نسب و همکاران (۱۹۳) استفاده و اعتبار آن تأیید شده است.

جدول ۱. محتوای جلسات روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت به تفکیک جلسات

جلسه	محتوای درمان
جلسه اول	آموزش روانی هدف: آشنایی نوجوان با درمانگر توضیح روند مداخله و هدف نهایی از جلسات آشنایی با الزامات روان‌درمانی پویشی مانند صداقت و اجرای تکالیف خانگی
جلسه دوم	اجرای مصاحبه (توالی پویشی) و دسترسی مستقیم به ناهشیار هدف: کاهش مکانیسم‌های دفاعی و ایجاد پیوند درمانی

تأثیر روان‌درمانی پوشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط...؛ ناصری و همکاران | ۱۶۷

درصد (۷ درصد) پایه دوازدهم و در گروه کنترل ۱۳/۳ درصد (۲ نفر) ۱۶ سال، ۴۰ درصد (۶ نفر) ۱۷ سال و ۴۶/۷ درصد (۷ نفر) ۱۸ سال ۲۰ درصد (۳ نفر) پایه دهم، ۴۶/۷ درصد (۷ نفر) پایه یازدهم و ۳۳/۳ درصد (۵ نفر) پایه دوازدهم بودند.

جدول ۲. آماره توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	وضعیت	گروه	\bar{X}	SD	شاپیرو-ویلک	P
خود محوری	پیش-آزمون	آزمایش	۸/۶۷	۱/۶۸	۰/۹۱۰	۰/۱۳۶
		کنترل	۹/۶۷	۱/۴۵	۰/۹۱۵	۰/۱۶۰
	پس‌آزمون	آزمایش	۴/۲۰	۱/۲۱	۰/۹۱۹	۰/۱۸۴
		کنترل	۹/۳۳	۱/۴۰	۰/۸۹۹	۰/۰۹۲
بیگانگی	پیش-آزمون	آزمایش	۵/۶۶	۲/۰۲	۰/۸۹۹	۰/۰۹۲
		کنترل	۵/۱۳	۲/۴۴	۰/۹۰۱	۰/۰۹۸
	پس‌آزمون	آزمایش	۴/۱۳	۱/۱۳	۰/۹۳۰	۰/۲۷۶
		کنترل	۵/۰۷	۲/۳۷	۰/۹۰۲	۰/۱۰۱
دلبستگی نایمن	پیش-آزمون	آزمایش	۷/۲۰	۱/۴۷	۰/۹۲۰	۰/۱۹۲
		کنترل	۷/۳۳	۱/۵۴	۰/۹۰۰	۰/۰۹۴
	پس‌آزمون	آزمایش	۴/۸۷	۰/۹۲	۰/۸۲۸	۰/۰۰۹
		کنترل	۷/۱۳	۱/۷۳	۰/۸۹۹	۰/۰۹۳
بی‌کفایتی اجتماعی	پیش-آزمون	آزمایش	۵/۷۳	۲/۳۷	۰/۹۱۱	۰/۱۴۰
		کنترل	۵/۸۰	۲/۳۰	۰/۹۱۱	۰/۱۳۸
	پس‌آزمون	آزمایش	۴/۴۷	۰/۹۲	۰/۸۹۶	۰/۰۸۲
		کنترل	۵/۵۳	۱/۹۹	۰/۸۹۵	۰/۰۷۹
مکانیسم‌های دفاعی	سبک رشد یافته	آزمایش	۳۲/۶۷	۵/۴۸	۰/۹۲۵	۰/۲۲۸
		کنترل	۳۲/۵۳	۴/۹۹	۰/۹۲۷	۰/۲۴۴
	پس‌آزمون	آزمایش	۴۷/۱۳	۷/۸۹	۰/۹۸۲	۰/۹۸۲
		کنترل	۳۲/۸۷	۵/۱۹	۰/۹۵۸	۰/۶۵۶
سبک روان‌آزرده	پیش-آزمون	آزمایش	۵۹/۴۷	۴/۴۹	۰/۹۳۴	۰/۳۱۱
	کنترل	۶۰	۳/۹۵	۰/۹۱۴	۰/۱۵۳	
	پس‌آزمون	آزمایش	۴۱/۸۷	۷/۵۲	۰/۹۵۶	۰/۶۲۴

متغیر	وضعیت	گروه	\bar{X}	SD	شاپیرو-ویلک	p
سبک رشدنیافته	پیش-آزمون	کنترل	۵۹	۴/۶۱	۰/۹۴۸	۰/۴۸۹
		آزمایش	۹۵/۸۷	۵/۰۱	۰/۹۲۰	۰/۱۹۱
	پس‌آزمون	کنترل	۹۶/۴۰	۴/۴۰	۰/۹۴۲	۰/۴۰۸
		آزمایش	۸۱/۱۳	۸/۹۴	۰/۹۲۹	۰/۲۶۵
		کنترل	۹۵/۹۳	۴/۲۵	۰/۹۵۸	۰/۶۶۲

همان‌طور که در جدول ۲، مشاهده می‌شود. نمره میانگین متغیر خود محوری، بیگانگی، دلبستگی ناایمن، بی‌کفایتی اجتماعی، سبک روان‌آزرده و سبک رشدنیافته در گروه آزمایش، در پس‌آزمون، نسبت به پیش‌آزمون کاهش و نمره میانگین سبک رشد یافته در گروه آزمایش، در پس‌آزمون، نسبت به پیش‌آزمون افزایش یافته است.

جهت بررسی تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت بر متغیرهای روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی با در نظر گرفتن تفاوت‌های پیش از مداخله، تحلیل کوواریانس چند متغیری (مانکووا) با رعایت مفروضه‌های آمار پارامتریک، استفاده شد. در ادامه، ابتدا مفروضه‌ها و سپس یافته‌های تحلیل گزارش شده است.

برای بررسی فرض نرمال بودن توزیع روابط موضوعی، مکانیسم‌های دفاعی و اضطراب جدایی، از آزمون شاپیرو-ویلک استفاده شد. با توجه نتایج آزمون شاپیرو ویلک ($p > ۰/۰۵$)، توزیع متغیرهای پژوهش نرمال بودند. نتایج آزمون لوین نشان داد که واریانس‌های دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس‌آزمون در خود محوری ($F=۲/۰۲۵$) و بیگانگی ($P=۰/۱۶۶$ و $F=۰/۶۹۳$ و $P=۰/۴۱۲$)، دلبستگی ناایمن ($F=۰/۰۸۵$ و $P=۰/۷۷۳$) و بی‌کفایتی اجتماعی ($F=۰/۰۳۸$ و $P=۰/۸۴۷$) در سطح جامعه باهم برابر می‌باشند ($۰/۰۵ > P$). بر اساس آزمون باکس فرض همگنی ماتریس- کوواریانس دو گروه کنترل و آزمایش در زیر مقیاس‌های متغیر کیفیت روابط موضوعی معنادار و مورد تأیید بود ($P=۰/۱۱۴$ ، $BoxM=۱۸/۴۰۵$). نتایج آزمون بارتلت ($X^2=۴۳/۵۶$ ، $P=۰/۰۰۰$) نشان داد که رابطه بین این مؤلفه‌ها، معنادار است؛ بنابراین، شرط مکفی بودن همبستگی‌ها بین مؤلفه‌های روابط

تأثیر روان‌درمانی پوشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط ...؛ ناصری و همکاران | ۱۶۹

موضوعی برقرار است. نتایج مربوط به شاخص‌های اعتباری تحلیل کوواریانس چند متغیری برای زیر مقیاس‌های متغیر روابط موضوعی، نشان داد اثر گروه بر ترکیب مؤلفه‌های مورد مطالعه معنی است ($P < 0/001$ ، $F = 26/64$ و $F = 0/84$ = اثر پیلایی). بر این اساس، مجذور اتا نشان می‌دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به مؤلفه‌های متغیر وابسته، در مجموع معنی دار است و میزان این تفاوت، برای ترکیب زیر مقیاس‌های متغیر روابط موضوعی $0/84$ است؛ یعنی ۸۴ درصد از واریانس زیر مقیاس‌های متغیر روابط موضوعی ناشی از اثر آزمایشی است.

نتایج آزمون لوین زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی نشان داد که واریانس‌های دو گروه کنترل و آزمایش در مرحله پس‌آزمون در سبک رشد یافته ($F = 3/03$ و $P = 0/093$)، سبک روان‌آزرده ($F = 1/71$ و $P = 0/202$) و سبک رشد نیافته ($F = 3/70$ و $P = 0/065$) در سطح جامعه با هم برابر می‌باشند ($P > 0/05$). بر اساس آزمون باکس فرض همگنی ماتریس - کوواریانس دو گروه کنترل و آزمایش در زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی معنادار و مورد تأیید بود ($BoxM = 12/47$ ، $P = 0/088$). نتایج آزمون بارتلت ($X^2 = 68/70$ ، $P = 0/000$) نشان داد که رابطه بین این مؤلفه‌ها، معنادار است؛ بنابراین، شرط مکفی بودن همبستگی‌ها بین مؤلفه‌های مکانیسم‌های دفاعی برقرار است. نتایج مربوط به شاخص‌های اعتباری تحلیل کوواریانس چند متغیری برای زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی، نشان داد که اثر گروه بر ترکیب مؤلفه‌های مورد مطالعه معنی است ($P < 0/001$ ، $F = 30/36$ و $F = 0/80$ = اثر پیلایی). بر این اساس، مجذور اتا نشان می‌دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به مؤلفه‌های متغیر وابسته، در مجموع معنی دار است و میزان این تفاوت، برای ترکیب زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی $0/80$ است؛ یعنی ۸۰ درصد از واریانس زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی ناشی از اثر آزمایشی است.

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری (مانکوا) زیر مقیاس‌های متغیر روابط

موضوعی

منبع	مؤلفه‌ها	SS	DF	MS	F	P	Eta	OP
گروه	خود محوری	۱۳۹/۱۳	۱	۱۳۹/۱۳	۱۰۴/۲۱	۰/۰۰۱	۰/۸۱۳	۱
	بیگانگی	۹/۰۳	۱	۹/۰۳	۴/۴۳	۰/۰۴۶	۰/۱۵۶	۰/۵۲
	دل بستگی نایمن	۴۱/۰۶	۱	۴۱/۰۶	۲۸/۲۴	۰/۰۰۱	۰/۵۴۱	۱
	بی کفایتی اجتماعی	۷/۴۴	۱	۷/۴۴	۷/۸۳	۰/۰۱۰	۰/۲۴۶	۰/۷۷

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد بین دو گروه آزمایش و کنترل در زیر مقیاس‌های متغیر روابط موضوعی تفاوت معنادار وجود دارد. مجذور اتا نشان می‌دهد که ۸۱/۳ درصد از واریانس خود محوری، ۱۵/۶ درصد از واریانس بیگانگی، ۵۴/۱ درصد از واریانس دل بستگی نایمن و ۲۴/۶ درصد از واریانس بی کفایتی اجتماعی، ناشی از شرایط آزمایشی است ($P < ۰/۰۰۱$).

جدول ۴. میانگین و انحراف معیار تعدیل شده زیر مقیاس‌های متغیر کیفیت روابط موضوعی به

همراه حدود اطمینان ۹۵ درصدی

مؤلفه‌ها	گروه	\bar{X}	SD	اطمینان ۹۵ درصد حدود	
				حد پایین	حد بالا
خود محوری	کنترل	۹/۱۴	۰/۳۱	۸/۴۸	۹/۷۷
	آزمایش	۴/۴۱	۰/۳۱	۳/۷۶	۵/۰۵
بیگانگی	کنترل	۵/۲۰	۰/۳۹	۴/۴۰	۶
	آزمایش	۴	۰/۳۹	۳/۲۰	۴/۸۰
دل بستگی نایمن	کنترل	۷/۲۸	۰/۳۳	۶/۶۱	۷/۹۶
	آزمایش	۴/۷۲	۰/۳۳	۴/۰۴	۵/۳۹
بی کفایتی اجتماعی	کنترل	۵/۵۵	۰/۲۶	۵	۶/۰۹
	آزمایش	۴/۴۵	۰/۲۶	۳/۹۱	۵

برای بررسی اینکه میانگین کدام یک از گروه‌ها، در پس آزمون مؤلفه‌های روابط موضوعی، پس از تعدیل و کنترل نمرات پیش آزمون، بیشتر است، در جدول ۴،

تأثیر روان‌درمانی پوشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط...؛ ناصری و همکاران | ۱۷۱

میانگین‌های تعدیل‌شده مؤلفه‌ها گزارش شده است. با توجه به جدول ۴ مشاهده می‌شود که میانگین تعدیل‌شده گروه‌های آزمایش و کنترل، تفاوت میانگین بین دو گروه معنی‌دار است ($p < 0/001$). براین اساس، شرایط آزمایشی با اطمینان ۹۵ درصد بر بهبود زیر مقیاس‌های متغیر روابط موضوعی تأثیرگذار بوده است.

جدول ۵. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری (مانکووا) زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی

منبع	مؤلفه‌ها	SS	DF	MS	F	P	Eta	OP
گروه	سبک رشد یافته	۱۴۷۲/۶۰	۱	۱۴۷۲/۶۰	۳۶/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۵۹۱	۱
	سبک روان آزرده	۱۹۷۵/۵۳	۱	۱۹۷۵/۵۳	۸۷/۶۹	۰/۰۰۱	۰/۷۷۸	۱
	سبک رشدنیافته	۱۴۹۵/۱۸	۱	۱۴۹۵/۱۸	۳۲/۶۴	۰/۰۰۱	۰/۵۶۶	۱

بر اساس نتایج جدول ۵، بین دو گروه آزمایش و کنترل در زیر مقیاس‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی تفاوت معنادار وجود دارد. مجذور اتا نشان می‌دهد که ۵۹/۱ درصد از واریانس سبک رشد یافته، ۷۷/۸ درصد از واریانس سبک روان آزرده و ۵۶/۶ درصد از واریانس سبک رشدنیافته، ناشی از شرایط آزمایشی است ($P < 0/001$).

جدول ۶. میانگین و انحراف معیار تعدیل‌شده مؤلفه‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی به همراه حدود اطمینان ۹۵ درصدی

مؤلفه‌ها	گروه	\bar{X}	SD	اطمینان ۹۵ درصد حدود	
				حد پایین	حد بالا
سبک رشد یافته	کنترل	۳۲/۹۵	۱/۶۶	۲۹/۵۳	۳۶/۳۶
	آزمایش	۴۷/۰۶	۱/۶۶	۴۳/۶۵	۵۰/۴۷
سبک روان آزرده	کنترل	۵۸/۶۱	۱/۲۳	۵۶/۰۷	۶۱/۱۴
	آزمایش	۴۲/۲۶	۱/۲۳	۳۹/۷۳	۴۴/۷۹
سبک رشدنیافته	کنترل	۹۵/۶۴	۱/۷۵	۹۲/۰۳	۹۹/۲۵
	آزمایش	۸۱/۴۲	۱/۷۵	۷۷/۸۱	۸۵/۰۴

با توجه به جدول ۶ مشاهده می‌شود که میانگین تعدیل‌شده گروه‌های آزمایش و کنترل،

تفاوت میانگین بین دو گروه معنی‌دار است ($p < ۰/۰۰۱$). براین اساس، شرایط آزمایشی با اطمینان ۹۵ درصد بر بهبود مؤلفه‌های متغیر مکانیسم‌های دفاعی تأثیرگذار بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر، باهدف تعیین تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت بر بهبود کیفیت روابط موضوعی، مکانیسم‌های دفاعی در نوجوانان با اختلال اضطراب جدایی انجام گرفت. نتایج نشان داد که روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت بر کیفیت روابط موضوعی نوجوانان دارای اختلال اضطراب جدایی تأثیر دارد. درواقع، روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت می‌تواند به‌طور معناداری موجب بهبود کیفیت روابط موضوعی نوجوانان دارای اختلال اضطراب جدایی شود. مطالعات انجام‌شده به‌وسیله مسکریان و همکاران (۱۳۹۵) و پریسوز و همکاران (۲۰۱۹) با یافته‌های این پژوهش همسو است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، در روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت، درمانگر با برقراری محیطی صمیمانه و امن، ایجاد ظرفیت، بازسازی دفاع‌های بدوی، اتحاد درمانی ناخودآگاه را برانگیخته می‌کند که پادزهری برای بیگانگی، دل‌بستگی ناامن، بی‌کفایتی اجتماعی و خودمحوری است. در جلسات درمان با تجربه روابط صمیمانه، ظرفیت بیش‌هیجانی نسبت به مشکلات گذشته کسب می‌شود و موجب کاهش خودمحوری و بی‌کفایتی اجتماعی ناشی از تجربه‌های تلخ پیشین می‌شود. همچنین، افراد مبتلا کمتر دچار ترس و پریشانی، فراق‌کنی و ضعف در کنترل می‌شوند و روابط موضوعی آن‌ها بهبود می‌یابد. این روش درمانی به نوجوانان کمک می‌کند تا بدانند چگونه با احساسات و تعارضات خود مواجه شوند و مشکلات خود را حل کنند. لذا، به‌نظر می‌رسد که روان‌درمانی پویایی کوتاه‌مدت می‌تواند به‌عنوان یکی از روش‌های درمانی موجب بهبود کیفیت روابط موضوعی نوجوانان با اختلال اضطراب جدایی شود.

همچنین نتایج آزمون نشان داد که روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت بر مکانیسم‌های دفاعی نوجوانان دارای اختلال اضطراب جدایی تأثیر دارد. درواقع، روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت می‌تواند به‌طور معناداری موجب بهبود مکانیسم‌های

تأثیر روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط...؛ ناصری و همکاران | ۱۷۳

دفاعی نوجوانان دارای اختلال اضطراب جدایی شود. مطالعات انجام‌شده به وسیله محمودی قهساره و همکاران (۱۳۹۲) و پروت و همکاران (۲۰۱۹) با یافته‌های این پژوهش همسو است.

نتیجه به دست آمده را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که طی جلسه‌های درمانی، افراد تشویق می‌شوند تا از دفاع‌های خویش عبور نموده و هیجانات و احساسات سرکوب‌شده خود را تجربه کنند تا روش‌های ارتباط تأثیرگذارتری با دنیای بیرون ایجاد نمایند. روان‌درمانی پویشی، موجب ایجاد سبک‌های دفاعی انطباقی‌تری شده و علائم پاتولوژیک بیمار به علت تغییر در سبک‌های دفاعی او بهبود می‌یابد. روان‌درمانی پویشی کوتاه‌مدت، نه تنها به علت اینکه در زمان بسیار کوتاهی به رفع نشانه‌های اختلال و بازسازی شخصیت می‌پردازد، از آن لحاظ که موجب افزایش ظرفیت‌های بیمار در خودشناسی می‌شود، اهمیت فراوانی دارد. همچنین، در این روش درمانی استفاده از شیوه‌هایی مانند اطمینان‌بخشی و تشویق، بهره‌برداری از شوخ‌طبعی، تمرکز سرسختانه بر احساس و تمرکز بر جزئیات موجب استفاده کمتر از مکانیسم‌های دفاعی ناسازگار و کاهش اضطراب می‌شود. در واقع، در روان‌درمانی پویشی، بر رهاسازی و بازسازی مکانیسم‌های دفاعی ناکارآمد تأکید می‌شود، لذا اولین بخش مهم از این فرایند، بازشناسی دفاع یعنی بالا بردن شناخت بیمار به فرایندهای ناهشیار، می‌باشد که توسط آن بیماران یاد می‌گیرند تا الگوهای دفاعی خویش را بشناسند.

از آنجا که به گروه آزمایش در جلسات درمانی کمک می‌شود تا دفاع‌های ناکارآمدی که در محیط نامناسب خود استفاده می‌کنند را شناسایی نمایند. از طرفی، یاد می‌گیرند تا از دفاع‌های مناسب در شرایط گوناگون استفاده کنند. همچنین، در این روش درمانی افراد می‌آموزند تا احساس‌های خود را تجربه کنند و نسبت به دفاع‌ها و رفتاری که موجب سرکوب احساسات می‌شود، آگاهی پیدا کنند، لذا، نیازی نمی‌بینند که از دفاع‌های نامناسب در شرایط گوناگون برای پنهان کردن احساسات خود استفاده کنند. در واقع، در این گروه دفاع‌های رشدیافته که به صورت سازگار، کارآمد و بهنجار عمل می‌کنند،

افزایش می‌یابد، زیرا نیازی به تلاش برای سرکوب احساس خود ندارند. لذا، به نظر می‌رسد که روان‌درمانی پویایی کوتاه‌مدت می‌تواند به‌عنوان یکی از روش‌های درمانی موجب بهبود مکانیسم‌های دفاعی نوجوانان با اختلال اضطراب جدایی شود.

با توجه به یافته‌های این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت موجب بهبود کیفیت روابط موضوعی، بهبود مکانیسم‌های دفاعی در نوجوانان دارای اختلال اضطراب جدایی می‌شود. از آنجایی که از خصوصیات افراد مبتلا به اختلال اضطراب جدایی، مشکلاتی در تنظیم هیجان و همچنین در تشخیص و توصیف هیجان‌ها، سرکوب هیجان‌ها و ناتوانی در برقراری عواطف متناسب با شرایط به‌علت ترس از طرد و از دست دادن اشخاص مورد دلبستگی است، در روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت، ظرفیت بینش هیجانی نسبت به مشکلات گذشته کسب می‌شود و موجب کاهش خودمحوری و بهبود روابط موضوعی می‌گردد. از طرفی، در این رویکرد درمانی اشخاص با احساسات خود مواجه شده و شیوه‌های منطقی‌تری را برای کنار آمدن با تجربه‌ها و احساسات خود یاد می‌گیرند که موجب کاهش مکانیسم‌های ناسازگار می‌شود. همچنین، ابراز هیجان‌ها در فضای امن به همراه عدم احساس طرد از سمت درمانگر موجب بهبود ابرازگری عاطفی و کاهش اضطراب می‌گردد. لذا توصیه می‌شود افراد متخصص در این حیطه برای بهبود کیفیت روابط موضوعی و کاهش مکانیسم‌های دفاعی نوجوانان دارای اضطراب جدایی از برنامه‌های روان‌درمانی پویایی کوتاه‌مدت فشرده در کلینیک‌های بالینی استفاده کنند.

این مطالعه هم‌مانند هر مطالعات دیگر دارای محدودیت‌هایی بوده است. از آن جمله تنها در نوجوان پسر متوسطه دوم شهرستان خلخال، یکی بودن پژوهشگر و آموزش‌دهنده، فراهم نشدن امکان انجام مطالعه پیگیری و عدم کنترل متغیرهای وضعیت تحصیلی، اقتصادی و مشکلات بین‌فردی بوده است. بر اساس محدودیت‌های پژوهش، برای محققان بعدی پیشنهادهای پژوهشی می‌شود: ۱- در پژوهش‌های آینده، جامعه دختران نیز مورد بررسی قرار گرفته و با پژوهش حاضر مقایسه شوند. ۲- در اجرای پژوهش و برای

تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط...؛ ناصری و همکاران | ۱۷۵

جلوگیری از سوگیری در نتایج، از مداخله گری بی طرف استفاده شود. ۳- در پژوهش‌های آتی متغیرهای وضعیت تحصیلی و اقتصادی و مشکلات بین فردی کنترل شوند. ۴- جهت بررسی اثرات مداخله، در پژوهش‌های آینده برای انجام مطالعه پیگیری هم برنامه‌ریزی شود.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله از همکاری و مساعدت کلیه مسئولین آموزش و پرورش شهرستان خلخال و به‌ویژه دانش‌آموزان صبور شرکت‌کننده در این پژوهش (مربوط به پایان‌نامه کارشناسی ارشد) صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایند.

ORCID

Ahmad Nasser
Mahnaz Khosrojavid
Seyed Mousa Kafi
Masouleh

<https://orcid.org/0000-0002-7296-850>

<https://orcid.org/0000-0002-4079-9094>

<https://orcid.org/0000-0001-8094-6725>

منابع

- احمدی، فرشاد؛ گودرزی، محمدعلی؛ و کاظمی رضایی، سیدعلی. (۱۴۰۰). اثربخشی روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت (ISTDP) در تجارب تجزیه‌ای، روابط موضوعی و نادیده انگاری پاداش تأخیری در افراد مبتلا به اختلالات اعتیادی و مصرف مواد. روانشناسی بالینی، ۱۱۳(۱) (پیاپی ۴۹)، ۶۵-۷۸.
- بیضایی، معین؛ شهامت‌ده، فاطمه و دوستی، فاطمه. (۱۳۹۷). رابطه بین روابط موضوعی و علائم جسمانی سازی: نقش میانجی نظریه ذهن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه خيام.
- پیرزادی، حجت. (۱۳۹۷). اختلال اضطراب جدایی: ویژگی‌ها، سبب‌شناسی و راهکارهای درمانی. تعلیم و تربیت اسلامی، ۴(۱۵۳)، ۳۳-۳۹.
- حیدری نسب، لیلا؛ خوریانیان، مهدی، طیبی. (۱۳۹۳). اثربخشی روان‌درمانی پویشی کوتاه‌مدت فشرده بر کاهش نشانه‌ها و سبک‌های دفاعی در بیماران مبتلا به افسردگی. مطالعات روانشناسی بالینی، ۴(۱۴)، ۱۴۳-۱۶۸.
- حیدری نسب، لیلا و شعری، محمد رضا. (۱۳۹۰). ساخت عاملی پرسشنامه سبک‌های دفاعی در نمونه‌های غیر بالینی ایرانی. فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی، ۶(۲۱)، ۷۶-۹۷.
- عباسی، زهره؛ امیری، شعله و طالبی، هوشنگ. (۱۳۹۴). اثربخشی درمان شناختی رفتاری متمرکز بر واحد پردازش‌های بر کاهش علائم اضطراب جدایی کودکان ۶ و ۷ ساله. روانشناسی بالینی و شخصیت، ۱۳(۲)، ۵۱-۶۴.
- کاشفی، فهیمه؛ ازخوش، منوچهر؛ خانجانی، محمدسعید، آقایی، حکیمه. (۱۴۰۲). تأثیر روان‌درمانی پویشی فشرده کوتاه‌مدت بر تمایز یافتگی خود و رفتار دلبستگی در روابط زناشویی زنان دارای گرایش به پیمان‌شکنی زناشویی. روان پرستاری، ۱۱(۱)، ۱-۱۶.
- کاظمینی، تکتم، سپهری شاملو، زهره، مشهدی، علی و مدرس غروی، مرتضی. (۱۳۹۹). مطالعه الگوی روابط موضوعی با تأکید بر کارکرد انعکاسی در والدین کودکان با اختلال اضطراب جدایی: طراحی برنامه روانی آموزشی و بررسی اثربخشی آن. رساله دکتری روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد.
- محمودی قهساره، مصطفی؛ آقامحمدیان شهرباف، حمیدرضا؛ حسین آبادی، حسین و دهقانی، محمود. (۱۳۹۲). کارایی روان‌درمانی پویشی کوتاه‌مدت تعدیل‌کننده اضطراب بر مکانیزم‌های دفاعی غیرانطباقی و ابرازگری هیجانی بیماران مبتلا به هراس اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه فردوسی مشهد.
- مسگریان، فاطمه، آزادفلاح، پرویز و فراهانی، حجت‌الله. (۱۳۹۵). واریسی مفهوم ارتباط با موضوع و سودمندی روان‌درمانی (CCRT) مبتنی بر مضمون محوری تعارض ارتباطی در اضطراب

تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط ...؛ ناصری و همکاران | ۱۷۷

اجتماعی. رساله دکتری روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس.

مشهدی، علی؛ سلطانی شال، رضا؛ میردورقی، فاطمه و بهرامی، بتول. (۱۳۹۱). ویژگی‌های روان‌سنجی

مقیاس چندبعدی اضطراب کودکان. *روانشناسی کاربردی*، ۱(۲۱)، ۷۰-۸۷.

میرصادقی، سودابه؛ سهرابی، فرامرز؛ برجعلی، احمد؛ اسکندری، حسین و فرخی، نورعلی. (۱۳۹۷). مقایسه

سبک‌های فرزند پروری و کیفیت روابط موضوعی مادران کودکان با اختلال اضطراب جدایی و

مادران کودکان عادی. *فصلنامه روانشناسی افراد استثنائی*، ۸(۲۹)، ۲۰۱-۲۲۱.

میکائیلی، نیلوفر و مولائی، مهری. (۱۳۹۹). نقش خودانگاره و مکانیزم‌های دفاعی در پیش‌بینی علائم اختلال

اضطراب جدایی بزرگ‌سالان در جمعیت دانشجویی. *مطالعات روان‌شناختی*، ۱(۱۶)، ۲۳-۳۹.

References

- Alavi, A., Mohammadi, MR., Joshaghani, N., & Mahmoudi-Gharaei, J. (2010). Frequency of psychological disorders amongst children in urban areas of Tehran. *Iran J psychiatry*, 2(5), 1-10.
- American Psychiatric Association (2017). What are anxiety disorders? <https://www.psychiatry.org/patients-families/anxiety-disorders/what-are-anxietydisorder> Accessed November 27, 2019.
- Andrews, G., Pollock, C., Stewart, G., (1989). The determination of defense style by questionnaire. *Arch. Gen. Psychiatry*, 46 (5), 455-460.
- Barberis, N., Costa, S., Cuzzocrea, F., & Quattropiani, MC. (2018). Trait EI in the relationship between needs fulfilment and symptoms and attitudes associated with EDs. *Ment Health Prev*, 10: 50-5.
- Busch, F.N., & Milrod, B.L. (2015): Psychodynamic Treatment for Separation Anxiety in a Treatment Nonresponder. *Journal of the American Psychoanalytic Association*. 63(5):893-919.
- Ciocca, G., Collazzoni, A., Limoncin, E., Franchi, C., Mollaioli, D., Di Lorenzo, G., Santarnecchi, E., Troisi, A., Siracusano, A., Rossi, A., Jannini, E.A., (2017). Defence mechanisms and attachment styles in paranoid ideation evaluated in a sample of non-clinical young adults. *Riv Psichiatr* 52, 162-167.
- Copeland, WE., Angold, A., Shanahan, L., & Costello, EJ. (2014). Longitudinal patterns of anxiety from childhood to adulthood: the Great Smoky Mountains Study. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*, 53(1):21-33.
- Davanloo, H. (2005). *Intensive short-term dynamic psychotherapy*. In B. J. Sadock & V. A. Sadock (Ed.), *Kaplan and Sadock's comprehensive textbook of psychiatry*, 2628- 2652. Lippincot: Williams and Wilkins.
- Di Giuseppe, M., Prout, T. A., Fabiani, M., & Kui, T. (2020). Defensive profile of parents of children with externalizing problems receiving Regulation-Focused Psychotherapy for Children (RFP-C): A pilot study. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 8(2). doi:10.6092/2282-1619/mjcp-2515.
- Giuseppe, MD., Ciacchini, R., Piarulli, A., Nepa, G., & Conversano, C. (2019). *Mindfulness dispositions and defense style as positive responses to psychological distress in oncology professionals*. *European journal of*

- oncology nursing*, 40, 104-110.
- Glisson, L., Leitão, S., & Claessen, M. (2019). Evaluating the efficacy of a small-group oral narrative intervention programme for pre-primary children with narrative difficulties in a mainstream school setting. *Australian Journal of Learning Difficulties*, 24(1), 1-20.
- Handelzalts, J.E., Fisher, S., & Naot, R. (2014). Object relations and real life relationships: A cross method assessment. *Personality and Social Psychology*, 55, 2, 160-167.
- Hannesdottir, D. K. (2018). Do Youth with Separation Anxiety Disorder Differ in Anxiety Sensitivity From Youth with Other Anxiety Disorders? *Child Psychiatry & Human Development*, 49(6), 888-896.
- Hayden, M. C., Mullauer, P. K., Beyer, K. J., Gaugeler, R., Senft, B., Dehoust, M. C., & Adreas S. (2021). Increasing mentalization to reduce maladaptive defense in patients with mental disorders. *Frontiers in Psychology*, 12, 637915. doi:10.3389/fpsy.2021.637915.
- Hilty, D.M. (2015). Advancing science, clinical care and education: shall we update engel's biopsychosocial model to a Bio-psycho-socio-cultural model: *Psychol Cogn Sci Open J*. 1(1), e1-e6.
- Ivarsson, T. (2006). Normative data for the Multidimensional Anxiety Scale for Children (MASC) in Swedish adolescents. *Nordic Journal Psychiatry*, 60(2): 107-113.
- Keefe, JR., McCarthy, KS., Dinger, U., Zilcha-Mano, S., & Barber, JP. (2014). A meta-analytic review psychodynamic therapies for anxiety disorders. *Clin Psychol Rev*, 34(4):309-23.
- Kelly, F. D. (2014). *The Assessment of Object Relations Phenomena in Adolescents: Tat and Rorschach Measu*. Routledge.
- Kingery, J.N., Ginsburg, G.S. & Burstein, M. (2009). Factor Structure and Psychometric Properties of the Multidimensional Anxiety Scale for Children in an African American Adolescent Sample. *Child Psychiatry Hum Dev* 40, 287-300. <https://doi.org/10.1007/s10578-009-0126-0>
- Parisuz, A., Najarpourian, S., & Mohammadi, K. (2019). The Effect of Intensive Short-Term Dynamic Psychotherapy on Marital Conflicts and Interpersonal Processing of Married Women with Emotional Divorce. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal*, (1)2: 112-122.
- Prout, T.A., Malone, A., Rice, T., & Hoffman, L. (2019). Resilience, Defense Mechanisms, and Implicit Emotion Regulation in Psychodynamic Child Psychotherapy. *J Contemp Psychother* 49, 235-244. <https://doi.org/10.1007/s10879-019-09423-w>.

استناد به این مقاله: ناصری، احمد، خسروجاوید، مهناز، کافی ماسوله، سید موسی. (۱۴۰۳). تأثیر روان‌درمانی پویایی فشرده کوتاه‌مدت دوانلویی بر کیفیت روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی در نوجوانان با اختلال اضطراب جدایی، *روان‌شناسی افراد استثنایی*، ۱۴(۵۳)، ۱۴۹-۱۷۸. DOI: 10.178-149

Psychology of Exceptional Individuals is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.